

Gunnar Strömmer: Tal på Moderaternas partistämman 2023

Talare

Gunnar Strömmer
Justitieminister

Datum

21 oktober 2023

Plats

Umeå

Kära vänner,

Varmt tack för möjligheten att få stå här idag! Det är fantastiskt roligt att blicka ut över så många moderater här i Umeå Folkets hus!

Jag var faktiskt här senast det var partistämman i Umeå, hösten 1997. Då i en något yngre och fräschare upplaga.

Då som nu är det här är ju också mina breddgrader. Jag är född och uppvuxen i Örnsköldsvik, men med rötterna vid en lotsplats

45 minuter härifrån, i Nordmaling, Ångermanlands landskap, Västerbottens län.

Så det känns naturligt att sälla mig till de lokala värdarna och hälsa er alla välkomna till Norrland!

Det har nu gått ett år sedan Sverige fick en ny regering som leds av oss moderater. Vi gick till val på att få ordning på Sverige – ett arbete som är väldigt omfattande, och som vi har inlett med full kraft.

För mig är det uppenbart att tryggheten är vår tids stora frihetsfråga. Det har bekräftats i många möten med brottsoffer, och andra som berörs av brotten. I Sandviken, Eskilstuna, Norrköping, Uppsala, Stockholm, Malmö, Göteborg, Sundsvall och andra ställen som jag har besökt eller haft kontakt med under det här första året.

Året har utan tvekan fortsatt rymma mycket mörker. Skjutningar, sprängningar och terroråd. Oskyldiga som mist livet. Barn som både brottslingar och brottsoffer. En brutal kriminalitet som i förlängningen hotar vårt fria och öppna samhälle.

Men året har också innehållit ljus och hopp: Alla åtgärder och resurser som regeringen nu rullar ut för att steg för steg vända utvecklingen. Den beslutsamhet som finns i hela vårt samhälle om att de kriminella inte ska vinna. Och så framgångarna lokalt och på fältet som också hör till bilden:

Polisen förhindrar rekordmånga skjutningar och sprängningar. De beslagtar vapen och sprängmedel och griper misstänkta i stor skala. Till alla poliser där ute som kämpar för allas vår trygghet vill jag säga: Ni ger oss hopp. Vi har er rygg. Tack för alla era insatser.

Vi klev in i Regeringskansliet i ett läge där Sverige måste hantera flera parallella hot mot vår säkerhet samtidigt:

- Terrorismen och den våldsbejakande extremismen.
- Olika statliga aktörer – Ryssland, Kina, Iran – som agerar offensivt för att främja sina intressen mot vårt land.
- Den grova organiserade brottsligheten.
- Och allt detta i ljuset av att det pågår ett krig i vårt närområde.

Under hela året har vi sett hur terrorhotet mot Sverige har stegrats. I augusti höjde Säkerhetspolisen terrorhotsnivån från en trea till en fyra på en femgradig skala. Från ett förhöjt till ett högt hot.

Och så i måndags kväll – det fruktansvärda terrorådet i Bryssel. Två svenska medborgare sköts ihjäl på öppen gata. En tredje skadades allvarligt. Vi tänker på och känner med de som drabbades och alla deras anhöriga.

Allt tyder på att offren mördades just för att de var svenskar. Syftet med terrorn

är att injaga rädsla. Att skrämma till tystnad och underkastelse. Men det kommer inte att lyckas. Tvärtom. Vi älskar vårt fria och öppna samhälle – och vi är beredda att försvara det mot alla som hotar det.

- Regeringen stärker nu Säkerhetspolisens operativa förmåga med 180 miljoner kronor.
- Vi ger Polisen utökade befogenheter i gränsnära områden.
- Vi slutför arbetet med en ny nationell strategi mot terrorism och våldsbejakande extremism.
- Vi genomför dialog och diplomati här hemma och utomlands för att kyla ned och minska spänningar.

Och så ger vi flera tydliga regeringsuppdrag:

- Till Polisen att förstärka kontrollerna vid gränsen.
- Till Säkerhetspolisens att intensifiera samverkan med 15 olika myndigheter för att stärka vår samlade motståndskraft.
- Till Center mot våldsbejakande extremism att växla upp samspelet mellan den nationella nivån, regioner och kommuner för att förebygga radikaliserings.

Och i torsdags samlade jag ministerkollegor från flera likasinnade EU-länder till ett möte i Luxemburg. För vi behöver ett bättre och effektivare samspel inom EU om vi ska klara uppgiften. Inte minst när det gäller att hindra farliga personer från att komma in i Europa, och att utvisa farliga personer som redan är här.

Tillsammans ska vi vinna – inte terroristerna.

Samma beslutsamhet möter jag när det gäller den grova organiserade brottsligheten. Och den utveckling som fört oss hit har pågått under lång tid:

Det dödliga skjutvapenvåldet har tredubblats över tio år. Förra året hade Sverige 62 dödliga skjutningar – att jämföra med Norge 4, Danmark 4 och Finland 2.

I våras uppskattade polisen att ca 30 000 personer idag har kopplingar till de kriminella gängen, och att gängen rekryterar tre nya personer varje dag, ofta barn och unga.

Den kriminella ekonomin omsätter enligt polisen ca 100–150 miljarder kronor.

Och så det kanske allra mest alarmerande – hur de grova våldsbrotten trängt sig allt längre ner i åldrarna. För 10 år sedan åtalades åtta barn för mord, eller försök, medhjälp osv. till mord – hittills i år uppgår den siffran till runt 80.

Vi talar om en systemhotande brottslighet – alltså en brottslighet som utöver de förödande konsekvenser den får för brottsoffer, också riskerar väldigt stora samhällsvärden.

De gängkriminella vill också injaga rädsla. De tystar vittnen. De hotar socialsekreterare och infiltrerar myndigheter och politiska partier. De har ett väldigt stort våldskapital, och är helt likgiltiga inför att oskyldiga drabbas.

Vi talar om en sorts inhemska terrorister. Det är en beskrivning som också har betydelse för att vi ska komma rätt i våra åtgärder för att trycka tillbaka dem. Vi vill t.ex. kriminalisera deltagande i kriminella nätverk, på samma sätt som vi redan har kriminaliserat deltagande i terroristorganisationer. Och sedan den 1 oktober har polisen rätt att använda hemlig avlyssning preventivt mot gängen, alltså också för att förhindra brott. Den verktygslådan var tidigare bara öppen mot terrorister och spioner. Polisen har önskat det här i över tio år – vi levererar det.

Jag har från dag ett sagt att det kommer ta lång tid att vända utvecklingen. Och att det sannolikt kommer att bli värre innan det blir bättre.

Men jag övertygad om att det går, bara vi är beredda att göra det som krävs. Andra länder har gjort det före oss. Och Sverige har klarat ut svåra problem förut.

Regeringens plan för att trycka tillbaka de kriminella nätverken och återupprätta tryggheten ligger fast. Den utgår från tre olika delar:

- För det första: att slå hårt mot gängens grova våld.
- För det andra: att strypa den kriminella ekonomin.
- För det tredje: att bryta rekryteringen av barn och unga.

I botten ligger en historisk investering i hela rättsväsendet. Från 69 till 90 miljarder under åren 2023–2026. En helt central del av detta handlar om att säkra finansiering av polisens lokala tillväxt, så att vi kan få fler synliga och närvarande poliser i varje kommun i hela landet.

Och låt mig nu gå in på vad vi gör konkret i de olika delarna i planen.

1. För det första: Att slå hårt mot gängens grova våld.

Vi skärper straffen.

- Vi har genomfört de straffskärpningar som har varit möjliga att göra utifrån den tidigare regeringens utredningar, och som vi drev på i opposition.
- Vi ser över hela straffrätten, där vi skiftar fokus från gärningsmannen till brottsoffers upprättelse och samhällsskydd. Och vi ser i särskild ordning över påföljderna för unga, inklusive frågan om straffmyndighetsåldern.
- Samtidigt, för att inte tappa tempo, har vi brutit ut vissa straffskärpningar som går rakt på de kriminella nätverken, och genomför dem i särskild ordning:
- Vi dubblar minimistraffen för den som gömmer eller transporterar vapen eller sprängmedel, från två års fängelse till fyra. Det handlar om totalt tolv straffskärpningar som hanterats i snabbspår på Justitiedepartementet. Nu ser vi till att det här kan träda i kraft redan 1 januari, från en tidigare tigt tidplan som sa 1 april.
- Vi skärper reglerna om så kallade osjälvständiga brottsformer, som försök,

förberedelse, medhjälp och anstiftan. Det handlar om att i praktiken träffa alla som på ett eller annat sätt deltar i de kriminella nätverken. Här fångar vi också upp polisens och tullens akuta behov av att kunna använda attrapper i jakt på vapen och narkotika. Förslagen från åklagaren Lise Tham får vi nästa år.

Och får jag i en liten utveckling komma med min enda raka kritik mot Socialdemokraterna i det här talet. När vi i somras presenterade vårt breda grepp om straffen så fick jag kritik från S för att stå för generell repression i stället för att bara gå på gängen. De sa att vi var ofokuserade. Men låt mig vara kristallklar med att det också finns annan allvarlig brottslighet – t.ex. att höja straffen rejält för mäns våld och sexuella övergrepp mot kvinnor. Vårt fokus är brottsoffren, och jag är övertygad om att kvinnor och män i det här landet är på vår sida, när vi vill straffa våldtäktsmännen hårdare. Våldet mot kvinnor och barn ska bekämpas med samma kraft som gängsbrottsligheten. Det är en fråga om att bekämpa grova brott, men också om trygghet, frihet och jämställdhet.

För att trycka tillbaka gängens våld krävs också effektivare verktyg till brottsbekämpningen, och låt mig bara lyfta några:

- Nästa år ser vi till att polisen dessutom får tillgång till ännu fler preventiva tvångsmedel, som hemlig rumsavlyssning och husrannsakan.
- Nyligen lanserade vi en ny kameraoffensiv som ger polisen tillgång till automatisk avläsning av registreringsskyltar, direktåtkomst till trafikkameror och ansiktsgenkänning. Flera myndigheter har också fått i uppdrag att ge polisen ökad tillgång till befintliga kamerasystem. Samtidigt genomför vi en femdubbling av polisens kameror till utgången av nästa år. Och tillståndsplikten för kommuner och regioner ska tas bort.

Jag nämnde tidigare de dubbla straffen för vapen- och sprängningsbrotten som kommer i januari. I samma snabbspårgrepp kommer i februari polisiära vistelseförbud och i mars visitationszoner.

- Vistelseförbuden handlar om att polisen ska kunna förbjuda gängkriminella att vistas i ett område för att förhindra brottslighet. Den som bryter mot ett sådant förbud ska kunna straffas för det.

- Och så visitationszonerna, som handlar om att polisen under en begränsad tid och på en begränsad plats t.ex. ska kunna kroppsvisitera och söka igenom fordon efter vapen och andra farliga föremål utan att det finns någon särskild brottsmisstanke.
- Vi ser också till att försvaret nu växlar upp sitt stöd till polisen, bl.a. med expertis på IT-forensik och sprängmedel. Och i förra veckan beslutade regeringen om en utredning som går ut på att försvaret framöver ska kunna stödja polisen i fler situationer, också vid systemhotande brottslighet. Där ligger också frågan om att återinföra en moderniserad form av den tidigare beredskapspolisen.
- De myndigheter som har ansvar för säkerheten när det gäller sprängämnen har också fått nya offensiva regeringsuppdrag, och vi är i full färd med att inrätta ett nationellt tillståndsregister för att få bättre kontroll på företag som hanterar sprängmedel.

Detta om att gå mot det grova våldet. Den andra delen i planen handlar om att strypa den kriminella ekonomin.

För gängen drivs av pengar. Därför gör vi nu en bred mobilisering för att strypa gängens ekonomi.

Som finansministern berättade om igår går vi nu med hög precision efter pengarna. Utbetalningsmyndigheten. Folkbokföringen. Gemensam kraftsamling från Skatteverket, Tullverket och Kronofogden.

Det breda greppet om de preventiva tvångsmedlen riktar vi också mot den ekonomiska brottsligheten. Och snart kommer regeringen att presentera nästa stora strukturreform på det här området: en ny och kraftfull förverkandelagstiftning, med helt nya verktyg för att ta de kriminellas brottsvinster. Konkret innebär det att den som rör sig i kriminella kretsar och har oförklarade kontanter, lyxbilar eller märkesklockor kommer bli tvungen att förklara hur han fått tag i dem – eller annars bli av med dem.

Men vi gör det också svårare för de kriminella på andra sätt.

Elisabeth lyfte också igår problemet med att gängkriminella skriver sig på andras adresser för att undvika att bli attackerade av sina fiender, vilket gör att oskyldiga i stället faller offer för våldet. Den möjligheten stängs nu – om någon skriver sig på din adress, då ska du få reda på det så att det går att stoppa det.

Samtidigt ser vi nu hur kriminella kartlägger sina brottsoffer med hjälp av olika privata digitala söktjänster. Det handlar om var man bor, vilken inkomst man har och vilka bilar man äger. Allt för att välja ut sina brottsoffer och skaffa sig information som de behöver för att begå sina brott. Det här drabbar många, inte minst äldre.

Därför tog regeringen i torsdags beslut om en utredning som ska se över grundlagsskyddet för söktjänster som offentliggör personuppgifter. Det handlar om att skydda oskyldiga från att bli brottsoffer.

För det tredje: Bryta rekryteringen av barn och unga till gängen.

Utöver att genomföra ett skifte i kriminalpolitiken, skiftar vi också kurs i den brottsförebyggande politiken.

Ofta blir debatten lite förenklad. Man talar om repression och prevention som två olika saker. Men när vi låser in grova brottslingar dubbelt så länge kan de inte begå nya brott under den tiden – det är i högsta grad brottsförebyggande. Och när vi bygger ungdomsfängelser handlar det också om att det återfallsförebyggande arbetet kan vässas i Kriminalvårdens regi.

Men det råder samtidigt inte några tvivel om att också det socialpreventiva arbetet kräver omtag och nya satsningar. Och får jag särskilt lyfta fram det brottsförebyggande program som stämman ska anta, och som många runt om i landet varit delaktiga i att ta fram. Och jag kan säga detta, eftersom jag själv inte ingått i arbetsgruppen – det är nog det bästa på det här området som presenterats av ett politiskt parti i Sverige.

Fokus på det evidensbaserade. På betydelsen av goda normer och värderingar, om familjens och skolans helt centrala roll.

Och regeringen är redan i gång i samma anda:

Vi river sekretessregler för att förhindra att barn och unga dras in i kriminalitet – skola, socialtjänst och polis ska kunna dela information med varandra när det behövs för att bekämpa och förebygga brott.

Vi förverkligar en ny, mer förebyggande socialtjänstlag, och genomför den största satsningen på hela socialtjänsten som någon regering har gjort. Det handlar om 8 miljarder kronor till 2028. Vi är på gång med särskilda förstärkningsteam, eller sociala insatsstyrkor, inom socialtjänsten.

Vi ökar föräldraskapsstödet, och kombinerar det med ett ökat föräldraansvar. Föräldrar vars barn begår brott i närområdet ska kunna bli av med sina hyreskontrakt – om föräldrarna inte agerar trots uppmaningar från skola, socialtjänst och polis. De som vill göra rätt har inget att frukta, de ska få samhällets fulla stöd. Men de som inte tar ansvar måste mötas av konsekvenser.

Vi ökar de ekonomiska resurserna till SIS och ser till att medarbetare får befogenheter att utföra rums- och kroppsvisitationer.

När vi inrättar ungdomsfängelser för de grävsta brottslingarna får SIS, och kommunala insatser i familjehem och HVB-hem, bättre förutsättningar att arbeta brottsförebyggande med alla andra barn och unga.

Vi satsar på skolan, med skolsociala team för ökad trygghet och akutskolor i hela landet för elever som utövat våld i skolmiljön.

Från 1 juni i år har regeringen också sänkt åldersgränsen för socialtjänstens öppna insatser utan vårdnadshavarens samtycke, från 15 till 12 år.

Allt för att förhindra att dagens 5-åringar ska få en chans att lyckas – och slippa dras in i en kriminalitet där de riskerar bli både gärningsmän och brottsoffer.

Så detta är planen: Slå mot våldet. Strypa ekonomin. Bryta nyrekryteringen.

Och slutligen, som statsministern konstaterade nyss i sitt tal: Vi behöver en offensiv kriminalpolitik för att lyckas med integrationen. Och en offensiv integration för att bekämpa gängen.

Jag inledde med att slå fast att tryggheten är vår tids stora frihetsfråga. Den som inte är trygg är heller inte fri.

Den som undviker puben av rädsla för att hamna i en gängskjutning är inte trygg, och inte fri. Den som får sitt radhus sprängt är inte trygg, och inte fri. Den som avstår från att sätta på sig Sverigetrojan i rädsla för terrordåd är inte trygg, och inte fri.

Precis som kampen mot terrorismen är kampen mot den grova organiserade brottsligheten en kamp för varje människas frihet. För inget anständigt samhälle kan tolerera att en liten klick terroriserar den överväldigande majoriteten av hederliga medborgare.

Vårt budskap till väljarna var att vi ska få ordning på Sverige. Vi sa att det kommer ta tid, men att förändring är möjlig. Det är jag fortfarande övertygad om – bara vi är beredda att göra det som krävs. Och det är vi.

Om vi håller huvudet kallt och hjärtat varmt, om vi förstår att verkligheten kräver att vi gör saker på ett annat sätt, om vi inte ger upp om människors inneboende kraft – ja, då är ett tryggare och friare Sverige möjligt.

Tillsammans kommer vi att lyckas.

Tack!

Taggar

2020-tal, 2023, Man, Moderaterna, Politiska tal

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/gunnar-strommer-tal-pa-moderaternas-partistamma-2023>